

Malachovské noviny

Občasník ObÚ a občianskych združení v Malachove

číslo 2 – september 2017, XI. ročník

Putovný pohár starostu obce si odniesli Draftáci

Čiernych skládok pribúda

Ani po niekoľkých výzvach ústnych, či písomných od obecného úradu a vodárov, majiteľ stavebného odpadu čiernu skládku nezlikvidoval. Pár tehál si zobrali ľudia, no zvyšok bol roztláčený po ornej pôde a zasypávaný pôdou. Celý prípad sme postúpili na Inšpekciu životného prostredia. Ani ďalší prípad nie je vôbec ojedinelý. Jedná sa o skládku, ktorá sa neustále tvorí v Háji - tu nám pravidelne ktosi odhadzuje nepotrebné súčiastky z automobilov.

STRANA 4

Morské koralý v Malachove

Zvláštny kameň, ktorý zaujal nálezcov svojím tvarom a ktorý mi doniesli ukázať sa neskôr ukázal byť skamenelinou vyhynutého koralu, pravdepodobne druhu *Retiophyllia*. Jeden z dominantných staviteľov koralových útesov pochádza z obdobia druhohôr. Žil v období geológmi nazývanom Rét, čo bolo asi pred 200 miliónmi rokov. Fosília bola objavená v sedimentoch na úpätí vápencového kopca Diel nad Malachovom.

STRANA 13

Počasie nás potrápilo znovu

Stačil jeden telefonát a letisko zrušilo vzlet pilotov vrtuľníka, ktorý bol pripravený predviesť sa nám v plnej paráde. Našťastie hasičov nezaskočí len tak hocičo a prišli nám ukázať svoje vybavenie, auto a tiež zlaňovanie z parkoviska na ihrisko. Našlo sa aj pár dobrovoľníkov, ktorí sa nebáli a zlaňovali spolu s nimi. Stačil jeden telefonát a zrušila som skákacie hrady. Stačila jedna správa a zrušili sme koniky. Jeden telefonát a zrušená bola aj zmrzlina, predajné stánky, všetky vystúpenia....

STRANA 3

„Chcela by som vyhovieť každému...“

V prvom rade by som chcela poukázať na informovanosť občanov v tejto obci. Nájde sa totiž pár jednotlivcov, ktorým sa nepáči, že nevedeli o niečom, nepočuli, nečítali, neboli....Som presvedčená o tom, že informovanosť za posledné tri roky je najlepšia aká tu kedy bola. O všetkom informujeme cez obecný rozhlas. Tu sa nájde pár takých, ktorí nie sú doma, nepočujú, nefunguje im rozhlas (už sa na opravu pracuje). Veľa vecí preto vyvesujeme na obecných tabuliach a zastávkach. Nie každý však obcou prejde pešo. Preto tie najpodstatnejšie veci vždy uverejňujem aj na sociálnej sieti, na webovej stránke a v mailoch (kto by mal záujem o odobranie mailov, nahláste mi to prosím na starosta@malachov.sk). Tu sa zasa nájde pár takých, ktorí nemajú internet. Preto o všetkom vždy napíšem aj do obecných novín, ktoré rozdáваме zadarmo do každej schránky. Ale ako mi veľa ľudí denne opakuje - nevyhovíeš každému. No chcela by som.

Keby som mala zhrnúť všetko, čo sa nám podarilo od apríla, nezestlo by sa to do tohto občasníka. Preto spomeniem len pár vecí, ktoré by Vás mohli zaujímať.

1. Vďaka pani Marianke Bárdiovej, Ľubke Kubišovej a Adamovi Lichému sa nám podarilo získať 2 500 euro z Fondu na podporu umenia na monografiu o obci, ktorú pripravujeme.
2. Vďaka Jožkovi Vavrekovi sme získali 700 euro na revitalizáciu vstupu na Obecný úrad.
3. Vďaka TJ Slovan Malachov a dobrovoľníkom sa nám podarilo postaviť na ihrisku parádne altánky.
4. Podarilo sa mi "vybojovať" 13 500 euro na rekonštrukciu Kultúrneho domu (po niekoľko-ročných neúspešne podaných projektoch som oslovila priamo pána Pellegriniho a podarilo

sa). Vymenili sme okná a dvere za plastové, dorobili fasádu, upravíme celkový vzhľad KD, zrealizovali sme východ z KD na opačnú stranu od cesty pre fajčiarov - nakoľko z legislatívneho a bezpečnostného hľadiska je neprípustné postávanie na hlavnej ceste).

5. Vybrúšili a nalakovali sme podlahu v KD, zmodernizovali kúrenie.

6. Nakúpili sme policové skrine do knižnice - vyzerá to tam parádne, pridte sa pozrieť.

7. Podporili sme ZŠ s MŠ, aby mohli vymaľovať priestory škôlky.

8. Konečne sa nám podarilo dokončiť aj administratívne cestu na Diel (už sú osadené aj dopravné značky a cesta je skolaudovaná).

9. Osadili sme lavičky na zastávku a v cintoríne.

10. Stále pracujeme na vybudovaní optickej siete v Malachove.

11. Keďže zrušili výzvu na detské ihriská, máme v pláne vybudovať v športovom areáli Viliama Lustiga nové certifikované detské ihrisko z vlastných zdrojov.

12. Opravili sme výtlky po zime.

13. Pracujeme na odstránení porúch obecného rozhlasu a verejného osvetlenia (pokazené staré svetidlá budú v najbližšej dobe opravené). Vypadávanie celých vetiev osvetlenia je spôsobené tým, že máme v obci nenašponované vodiče elektrickej energie a tie sa vo vetre o seba "ošuchujú", čo spôsobuje vyhadzovanie hlavných ističov. Tie chodí môj ocino pravidelne nahadzovať - problém je v riešení na elektrárňach, majte prosím trpezlivosť. Chcela by som Vás poprosiť o nahlasovanie problémov na úrad alebo priamo mne na číslach 048/410 40 30 a 0918 36 36 29, prípadne zájdite na úrad, všetci viete kde je. Nečakajte, kým si problém všimnem ja. Nevrávim, že všetko sa dá riešiť alebo,

že všetko vyriešime hneď. No je to určite lepšie ako živenie nevraživosti voči obecnému úradu a voči mne za nečinnosť. Robíme toho veľa a naozaj sa snažím robiť tak, aby bolo spokojných čo najviac z Vás. Nie všetko však záleží len odo mňa. Veľa vecí robia externé firmy, veľakrát čakám na rozhodnutia, bez ktorých sa nepohnem. A veľa vecí sa z legislatívneho alebo majetkového hľadiska urobiť nedá. Ďakujem za pochopenie..)

14. Na budúci rok mám v pláne zrekonštruovať aj zvonnicu. Vzhľadom k veľkej celkovej investícii nebude však možné ju zrekonštruovať len z vlastných zdrojov.

15. Taktiež máme v pláne doplniť verejné osvetlenie.

16. Veľmi ma mrzia poznámky typu - nechodíte na horný koniec, nič sa tam nerobí. Nie je to tak. Chodím po celej obci. Je pravda, že nedostatok času mi nedovoľuje pravidelné pešie prechádzky, ale autom zájdem raz za týždeň všade. Na hornom konci obce sme urobili novú cestu, osvetlenie, novú, krásnu zastávku, vyriešili niekoľko-ročný problém s kontajnermi, kalamiťu po dažďovom prílive sme vyriešili promptne ... robíme operatívne všade, kde je to potrebné.

Chcem Vás na záver poprosiť - ak máte nejaký nápad alebo podnet, ktorý treba vyriešiť, stačí mi to oznámiť, zvážim možnosti a zaujmem stanovisko.

Ďakujem.
Prajem všetko dobré.

Vaša starostka

Zaslúžia si pochvalu

Starostka ďakuje:

Chcela by som verejne vyjadriť svoju vďaka opäť viacerým občanom Malachova. Jedná sa hlavne o :

1. Všetkých, ktorí vo svojom zamestnaní vedia o možnostiach získania finančných prostriedkov a upozornia ma na to. Nedá sa vedieť o každej, aj o tej najmenej výzve, tentokrát som preto veľmi vďačná Daniele Medvedovej a Jožkovi Vavrekovi. Vďaka jeho upozorneniu na vypísanú výzvu sme získali 700 eur na opravu vchodu na obecný úrad.
2. Záhradkárom, dôchodcom, Malachovskej Doline a OZ SPAM za ich neúfňajúcu chuť pomáhať a brigádovať všade, kde je to potrebné.
3. OZ Malachovskej školy, pani riaditeľke a pani učiteľkám za ich prácu a brigády.
4. Všetkým dobrovoľníkom, ktorí sa zúčastnili brigády na ihrisku, či už na začiatku leta, ale aj pred Dňom obce.
5. Pani Mariannke Bárdiovej, Ľubke Kubišovej a Adamovi Lichému, vďaka ktorým sa nám podarilo získať dotáciu vo výške 2 500 eur z Fondu na podporu umenia na monografiu, ktorú stále pripravujeme.
6. Všetkým dobrým ľuďom, ktorí zorganizovali

...polička na konečnej zastávke...

zbierku pre Janka Speváka, aj tým, ktorí v nej prispeli čo i len malou čiastkou.

7. Všetkým dobrovoľníkom, ktorí pomohli pri výstavbe altánkov na ihrisku.

8. Jurajovi Kapustovi (Straka) za jeho prácu aj nad rámec svojich povinností.

9. Maňovi Mojžišovi, ktorý mi pomáha so všet-

kými stavebnými vecami, ktoré v obci riešim, či už radou, administratívne, až po samotnú realizáciu. Môžem sa naňho spoľahnúť.

10. Maňovi Pálovi, Peťovi Necpálovi a Michalovi Rosenbergovi, ktorí mi bez váhania aj vo svojom voľne pomáhajú pri všetkom, čo je potrebné.

11. Adamovi Lichému za realizáciu poličky s knižkami na konečnej zastávke - veľmi pekný nápad.

12. Všetkým, ktorí mi pomohli pri organizovaní našej obecnej slávnosti - Deň obce Malachov 2017.

13. Svojim rodičom za ich plnú podporu, porozumenie, dôveru a pomoc.

14. Všetkým, na koho som nechtia zabudla. Ešte stále je našťastie priestor na toto ďakovné okienko, čo je super!

Ďakujem.

Vaša starostka

POČASIE NÁS POTRÁPILO ZNOVU

Tento rok obec oslavuje. Oslavuje 690. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Aj preto som veľkú pozornosť a mnoho času venovala pripravám obecnej slávnosti - Dňu obce Malachov 2017.

No ako už býva pravidelnosťou, počasie nám veľmi neprialo a tak nevyšlo všetko presne tak, ako som naplánovala. Ale je pravda, že oveľa ľahšie sa niečo ruší ako vybavuje. Stačil jeden telefonát a letisko zrušilo vzlet pilotov vrtuľníka, ktorý bol pripravený predviesť sa nám v plnej paráde. Našťastie hasičov nezaskočí len tak hocičo a prišli nám ukázať svoje vybavenie, auto a tiež zlaňovanie z parkoviska na ihrisko. Našlo sa aj pár dobrovoľníkov, ktorí sa nebáli a zlaňovali spolu s nimi. Stačil jeden telefonát a zrušila som skákacie hrady. Stačila jedna správa a zrušili sme koníky. Jeden telefonát a zrušená bola aj zmrzlina, predajné stánky, všetky vystúpenia....som z toho naozaj smutná.

O to som radšej, že nám vyšlo aspoň niečo. Vyšlo vystúpenie našich dôchodkýň - Skalky, vystúpenie Dianky Necpálovej - veľká vďaka Vám. Vyšla živá hudba - tí boli super. Vyšla "gastro akcia".

Tých dobrôt, z ktorých bolo na výber, no paráda. Som presvedčená, že každý si našiel to svoje, od sladkého až po slané. Prišli nás zabaviť aj maskoti Pat a Mat, ktorým výraz na tvárach nepokazilo ani počasie. Mali sme k dispozícii aj fotobúdku, ktorá na

... som z toho
naozaj smutná ...

vzácní hostia - starostovia z mikroregiónu - Ivko Dobrota (Horné Pršany) a Paľko Hric (Badín). Som veľmi vďačná najmä tým, bez ktorých by sme to nemohli pripraviť tak veľkolepo, teda vďaka za finančnú podporu patrí najmä Banskobystrickému samosprávnemu kraju, Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, spoločnosti NIGOL, s.r.o., Prvej stavebnej sporiteľni, Komunálnej poisťovni a nášmu

občanovi Marianovi Krnáčovi. Samozrejme vďaka patrí aj všetkým, ktorí mi s právom pomohli.

... už pred dvomi
rokmi som navrhovala
zmenu termínu ...

Keď som pred dvomi rokmi navrhovala zmenu termínu, na začiatok septembra, môj návrh sa nestretol s podporou. Myslím si ale, že zmena termínu je nevyhnutná. Zaslúžime si už si Deň obce bez starostí o zdravie, o chlad, o deti....budem na tom pracovať.

Vaša starostka

počkanie chrliť vtipné fotky s rodinou, kamarátmi, známymi....aspoň nejaká rukopisná spomienka nám zostane. Ako spomienka nám určite zostane aj tričko, magnetka, pero (môžete si zakúpiť na obecnej úrade alebo u mňa).

Boli nás už tradične skrášľiť aj dievčence z Mary Kay, niečo nám prišli porozprávať aj dievčence z Prvej stavebnej sporiteľne, kandidát na predsedu VÚC Igor Kašper bol tiež pripravený odpovedať na otázky a prišli nás podporiť moji

Čiernu skládku bude riešiť Inšpekcia životného prostredia

Nad cintorín ktosi navozil stavebný odpad

Na jar 2017 sme zistili, že nad cintorín na Bučinovej ulici nám ktosi navozil stavebný odpad zo zbúraného domu. Jednalo sa o pozemky súkromné, ale i obecné. Po zistení páchatela - p. Pavol Dobrota (Malachovčan) som ho oslovila s výzvou odpratania čiernej skládky. Ani po niekoľkých výzvach či ústnych, či písomných od obecného úradu, od vodárov (nakoľko sa v blízkosti nachádza vodojem), p. Dobrota skládku neodvozil celú. Pár tehál si zobrali ľudia, no zvyšok bol roztlačený po ornej pôde a zasypaný pôdou. Celý prípad sme postúpili na Inšpekciu životného prostredia. Je smutné, keď si

...pár tehál si zobrali ľudia...

uvedomím, koľko času a financií nás stojí neustále odstraňovanie čiernych skládok a žiaľ ani po zistení a preukázaní páchatela sa nám nedari situáciu aspoň zmierniť.

Ďalší prípad nie je vôbec ojedinelý. Jedná sa o skládku, ktorá sa neustále tvorí v Háji - tu nám pravidelne ktosi odhadzuje nepotrebné súčiastky z automobilov. Podľa mňa sa jedná o nejaký autoservis, pre ktorý je zrejme jednoduchšie vyviezť odpad do Malachova ako sa ho legálne zbaviť. Chcela by som poprosiť každého, kto uvidí niečo podozrivé, prípadne priamo niekoho pri čine, aby to bezodkladne oznámil na obecný úrad. Je chválhodné, že sme začali do prírody chodiť častejšie, no poprosím Vás, keď už z tej prírody odchádzame, berme aspoň svoje smeti so sebou. Pre každého je to možno pár kúskov, no pre dobrovoľníkov, ktorí to zbierajú raz za čas všetko naraz je to za vlečku!

Neznámy páchatel' zničil informačnú tabuľu na oddychovom mieste

Úplnú ignoranciu preukázal neznámy páchatel' pri zničení informačnej tabule na oddychovom mieste. Jedná sa o tabuľu, ktorá upozorňuje návštevníkov, najmä "nemalachovských" o tom, že oddychové miesto sa nekosí, neupratuje a neopravuje samo, ale že to obec a občianske združenia stojí nejaké peniaze a námahu, nehovoriac o nájme, ktorý obec za to miesto platí. Informácia hovorí o dobrovoľnom

...smeti z Hája...

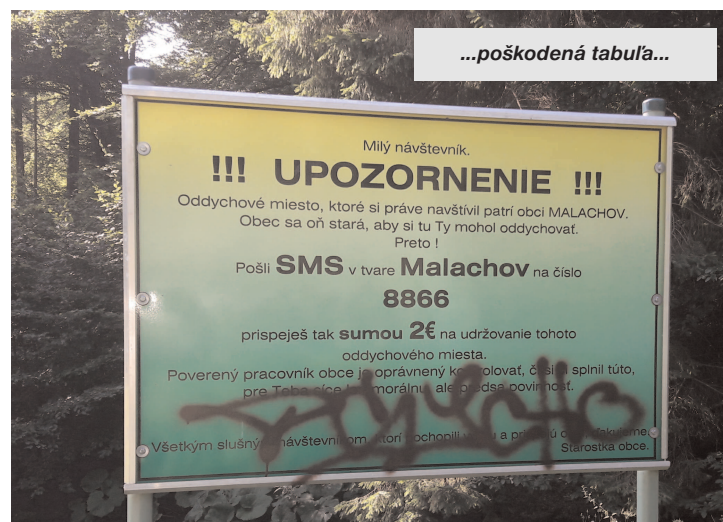
príspevku formou sms správy. Ak niekomu vadí, že by mal dobrovoľne prispieť za využívanie tohto tak navštevovaného miesta, výzvam ho, aby prišiel pomôcť s kosením, zbieraním smetí, opravou lavičiek a podobne.

Aj naďalej, bohužiaľ platí zvýšená ostrážitosť vzhľadom na množiace sa drobné krádeže z dvorov!

Žiadam Vás, milí spoluobčania, neznečisťujme si naše prostredie. Veď v ňom žijeme my, naše deti!!! Nenúťme samosprávu investovať finančné prostriedky do odstraňovania skládok, nákupu nových materiálov, opravy poškodených vecí. Myslím, že vieme peniaze investovať aj lepšie.

Ďakujem za pochopenie.

Vaša starostka

...poškodená tabuľa...

Podnety a postrehy do KRITICKÉHO OKIENKA a do OKIENKA - ZASLÚŽIA SI POCHVALU
môžete posilať spolu s fotografiami na e-mailovú adresu malachovnoviny@gmail.com

Práca na monografii Malachova pokračuje

Ako sme vás už informovali, v marci 2017 sme podali žiadosť o dotáciu do Fondu na podporu umenia na projekt Ľudová kultúra a kultúrno-historická a spoločenská topografia, ktorý predstavuje prípravné odborné práce súvisiace s monografiou obce Malachov. Žiadateľom bola Obec Malachov v spolupráci s OZ Malachovská dolina. Podarilo sa nám získať finančné prostriedky vo forme dotácie na bežné výdavky vo výške 2500,00 euro, spoluúčasť obce Malachov je najmenej 133,00 euro. Tieto prostriedky sú určené predovšetkým na prieskumné a zberateľské práce, zhodnotenie a spracovanie získaných údajov a materiálov z uvedenej spoločenskovednej oblasti. Zmluva bola podpísaná 14. júla 2017 a tak sa autori jednotlivých kapitol pustili intenzívnejšie do práce. Veľký náskok má Mgr. Tomáš Cimerman, ktorý už dávnejšie vytvoril webovú stránku www.malachovo.sk, na ktorej prináša výsledky svojho archívneho výskumu, ktoré sa týkajú hlavne histórie našej obce. V tomto období už spracoval texty o symboloch Malachova (erb, vlajka, pečať), o histórii dobrovoľného hasičského zboru a o vývoji malachovskej školy od jej založenia po súčasnosť. Na ďalších témach postupne pracuje, dopĺňa si informácie v archívnych dokumentoch, zbiera staré fotografie, zisťuje osoby, rodiny alebo objekty, ktoré sú na nich zobrazené a vykonáva ich dokumentáciu a digitalizáciu (kvalitné reprodukovanie obrazových dokumentov).

Vysokoškolský pedagóg z Univerzity Mateja Bela doc. PhDr. Jaromír Krško, PhD. má široký výskumný a publikačný záber z oblasti jazykovedy a slavistiky, ako aj z mnohých ďalších disciplín. Jednou z nich je aj toponymia, teda náuka o miestnych menách a pomenovaniach. Prijal pozvanie do tímu spoluautorov monografie a ujal sa spracovania kapitoly o miestnych názvoch v Malachove a okolí. Zhromažďuje známe pomenovania a ich varianty, zaoberá sa skúmaním ich pôvodu a porovnávaním s podobnými názvami v iných lokalitách.

PhDr. Alžbeta Lukáčová, PhD., etnomuzikologička a hudobníčka, cimbalistka známej skupiny Banda, priebežne uskutočňuje v Malachove prieskum za účelom získania obrazových dokumentov, zápisov textov ľudových piesní a informácií o hudobnej, najmä ľudovej kultúre v obci. V Kováčovci dome sa stretla s členkami OZ Klubu dôchodcov Malachovčan, ktoré účinkujú v speváckej skupine Skalky a zabezpečila si zvukovú nahrávku ľudových piesní v ich podaní. Mnoho textov piesní, informácií a fotografií jej poskytla pani Mária Kapustová, rod. Snopková a pani Lýdia Boďová. Získala aj fotografie známeho muzikanta Ondreja Brzulu - Huslíckára, ktorého si ešte mnohí občania pamätajú.

PhDr. Zuzana Drugová a PhDr. Marianna Bárdiová, PhD. postupne získavajú predmety, fotografie a informácie k svojim témam. Z. Drugová čaká inventarizáciu získaných fotografií a predmetov z oblasti pôvodnej architektúry obce, bývania, odievania, remesiel a zvykoslavia, ďalší prieskum, ďalšie artefakty a potom ich výskum a zhodnotenie. M. Bárdiová zhromažďuje dokumentáciu o činnosti viacerých združení a spolkov v obci (OZ Klub dôchodcov Malachovčan, OZ Malachovská dolina, OZ Vidiečanky) a o výtvarných umelcoch, ktorí v obci pôsobili alebo pôsobia.

Odborná literárna pracovníčka ŠVK - Literárneho a hudobného múzea

v Banskej Bystrici Mgr. Zlata Troligová sa venuje spracovaniu divadelnej kultúry Malachova od roku 1931. Spolupracuje pri tom najmä s režisérkou súboru Malá chova z Malachova pani Evou Gajdúškovou, excerptuje divadelnú kroniku, ktorú vzorne viedla bývalá režisérka Zdenka Zádrapová. Informácie však získava aj z výskumu v Štátnom archíve v Banskej Bystrici a v ďalších archívoch, z dobových novín, ako aj od bývalých a súčasných členov divadelného súboru. Informácie a fotografie zo starších inscenácií jej poskytli o.i. aj Mária Kapustová a Emília Snopková. Zaujímavé sú aj zachované maľované divadelné kulisy z 50. rokov 20. storočia, ktorých autorom je Jozef Miklóš z Stúpa a vďaka divadelníčke a starostke obce RNDr. Lucii Ferenc Gajdúškovej sú v súčasnosti inštalované v sále Kultúrneho domu. Autorka čerpá informácie aj z videozáznamov divadelných inscenácií, ktoré sú z ostatných rokov už k dispozícii. Významná archeologička PhDr. Marta Mácelová, PhD. má bohaté skúsenosti z vlastných výskumov z dlhoročnej práce v Stredoslovenskom múzeu, ktoré v posledných rokoch zúročuje aj ako vysokoškolská pedagogička na Univerzite Mateja Bela. Zabezpečuje si dokumentáciu získaných archeologických nálezov z lokality Hrádok nad Malachovom v staršom období a vykonáva ďalší prieskum. Ondrej Slivka a Emília Snopková jej poskytli informácie i nálezy z okolia Malachova, ktoré digitalizuje a dokumentuje. Pri novom prieskume sa ustálili informácie o tom, že neďaleko známeho Hrádku, ktorý sa nazýva Veľký Hrádok, sa nachádzal aj ďalší Hrádok a sedlo, resp. lúka medzi nimi, kde ešte nedávno bola lyžiarska zjazdovka sa volala Medzihrádok alebo Medzihrádky. Obidva Hrádky sú zakreslené na mape z II. vojenského mapovania v roku 1849 (mapa je na stránke www.malachovo.sk).

Na ďalších témach do monografie Malachova však pracujú aj ďalší autori. Ondrej Druga, doktorand na katedre histórie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela, sa zaoberá obdobím prvej a druhej svetovej vojny a Slovenského národného povstania, ktoré sa dotkli mnohých rodín v obci aj stratu ich najbližších a starší občania majú najmä obdobie SNP a oslobodeneckých bojov v živej pamäti. RNDr. Adam Lichý, PhD. spracováva tematiku ochrany prírody a prírodné zaujímavosti v našej lokalite. Vykonáva terénny prieskum a zabezpečuje fotodokumentáciu. Okrem toho sa priebežne ešte venuje spracovaniu dokumentov a informácií o histórii, činnosti a osobnostiach z oblasti telovýchovy a poľovníctva. Mgr. Ľubka Kubišová sa venuje zabezpečovaniu dokumentácie a spracovaniu spolkov záhradkárov, ovocinárov a chovateľov, spolku Slovenského červeného kríža, OZ Malachovská škola a významných osobností obce. Na svojich témach pracujú aj prírodovedci.

Všetky tieto práce - od prieskumov, archívnych výskumov, získavania dokumentov a predmetov, vytvárania nákresov, rozličných zoznamov až po ich zhodnocovanie - budú pokračovať až do jari budúceho roka. Potom by mala nastať etapa sumarizácie poznatkov a spracovania jednotlivých kapitol. Ďakujeme všetkým, ktorí nám dosiaľ poskytli informácie, fotografie, predmety, dokumenty a spoluprácu. Veríme, že aj s vašou pomocou sa nám podarí spracovať ucelený obraz o zaujímavej živé a neživej prírode, o histórii a súčasnosti našej obce.

Marianna Bárdiová, editorka monografie

DIVADLO INFORMUJE

A máme po prázdninách !

Tak, ako všetky školopovinné detičky, aj my môžeme september považovať za náš začiatok "školského roku"..... nieže by sme počas ostatných mesiacov len ležošili, ale naša najatraktívnejšia práca je predsa len nácvik nového divadelného predstavenia a to začína práve čítačkami v polovici septembra. Samozrejme pre mňa tie prázdniny skončili oveľa skôr, pretože musím vybrať vhodnú hru - to predpokladá, že mám na výber nejaké scenáre - keď nie, musím si ich "krvopotne" zohnať, obyčajne si ich prečítam viaceré, potom riešim obsadenie, úpravu scenára, uvažujem nad celkovým prevedením hry atď. atď.Keď ide všetko ako po masle, je to radosť, ale ak sa vyskytnú nejaké problémy, prináša to so sebou aj adrenalinové momenty. Tak to bolo aj teraz. Počet hercov sa radikálne, ba až dramaticky znížil a jednu chvíľu to vyzeralo tak, že nebude mať kto hrať a premiéra tento rok nebude. No nakoniec, na moju veľkú radosť, sa naše rady rozšírili a my môžeme začať so skúškami... Pribudli k nám totiž traja noví herci, Stanka Mancelová, Peľka Piatriková a Ado Dobrota. Tím som doplnila o stálice, Nikolku Dzuríkovú, Petra Terema a chtiac- nechtiac musí vypomôcť aj Lucia Ferenc

Gajdúšková, aj keď nemá toho času na "rozdávanie". Dúfam a verím, že všetko pôjde tak ako má a my na Vianoce opäť predstúpime pred Vás s novou komediálnou inscenáciou. Bohužiaľ pre nás, je kultúrny dom tak vyťažovaný, že na skúšanie nám zostáva a to pri tej správnej konstelácii, len štvrtok, sobota, nedeľa..... Ako všetci viete, v sobotu je v jesennom a zimnom období veľa rôznych akcií a tým pádom sa náš počet dní na skúšanie dramaticky znižuje a to nehovorím o prirodzenom znižovaní, pre pracovné vyťaženie jednotlivých hercov. Preto Vás všetkých chcem touto cestou poprosiť, aby sme si vychádzali v ústrety, snažili sa neblokovať sálu kultúrneho domu nad nutný rámec, ak to čo len trošku pôjde, plánovali akcie v iné dni ako vo štvrtok, sobotu, nedeľu, aby ste so mnou v tomto smere spolupracovali....vopred Vám ďakujem. Pre nových hercov bude celé toto obdobie veľmi náročné a tak by som bola veľmi rada, keby dostali dostatok priestoru na dobre odvedenú prácu.

Čo sa týka konkrétneho predstavenia, o tom Vás ešte budeme informovať. Zatiaľ si to necháme pre seba, ako také naše malé tajomstvo.

Eva Gajdúšková

Brigáda v škole

Dňa 8.5. 2017 sme sa opäť stretli na školskom dvore, pri tradičnej májovej brigáde. Na brigádach v rámci svojich možností a schopností robíme to, čo je najviac potrebné. V uvedený deň sme pokopali a vyčistili štrkový piesok pod šmyklávkou a dosypali sme aj nový piesok. Na detskom prístrešku sme vymenili pokazené dosky za nové. Pozametali sme športové ihrisko, pokosili a vynesli trávu na kompostovisko, vytvorili nové "gumové schodisko", na ktoré sme použili staré pneumatiky. Po vykonanej práci sme si všetci pochutnali na výbornom guláši, ktorý nám uvaril Maroš Horník.

...a máme nové schodisko...

...a máme nové sedenie...

...hrabanie, zbieranie...

...výmena poškodených plôch...

...dosypanie nového štrku...

...obnova dreva...

Aktívne leto je za nami

- 6. mája 2017 sa konal tradičný turistický pochod OZ Malachovská dolina pod vedením Jána Oravca a Miroslava Briedu k výročiu ukončenia 2. svetovej vojny. Boli na ňom aj starší občania s vnukmi, ale aj mnoho mladých ľudí s deťmi vrátane pani starostky Malachova. Treba oceniť nielen organizáciu podujatia spolu s Badinčanmi a Pršancami, ale aj krásnu pietnu spomienku pri pamätníku padlých letcov z 2. svetovej vojny - aj s vojakmi v historických uniformách a s historickými zbraňami.

- 17. mája 2017 bola slávnostne otvorená autobusová zastávka na hornom konci obce za účasti hostí z Prvej stavebnej sporiteľne a. s., ktorá úpravu priestoru finančne podporila - Ing. Imrich Béreš, predseda predstavenstva PSS, Ing. Miloš Blanárík, poradca predstavenstva pre verejnosť, Ing. Kvetoslava Bočkaiová, územná riaditeľka pre okres Banská Bystrica a Mgr. Jarmila Beňušková, vedúca regionálnej pobočky PSS v Banskej Bystrici. Na otvorení sa zúčastnili aj obyvatelia Malachova a deti z Malachovskej základnej školy, ako aj niektorí z brigádnikov, ktorí na projekte odpracovali desiatky hodín svojho voľného času. Po prestrihnutí pásky sme našich hostí pozvali do múzea - Kováčovie domu. Veľmi pekne ďakujeme deťom, ktoré na zastávke zaspievali dve ľudové piesne, pani učiteľkám a p. učiteľovi - dirigentovi C. Pleškovi zo základnej školy.

- koncom mája sme poskytli rozhovor do rádia Regina, kde sme prezentovali naše aktivity, občianske združenie a našu obec.

- začiatkom júna trojica Miro Bardi, Jozef Frčka a Ján Oravec v záujme spriechodnenia chodníkov na náučnej trase vyčistili, prekopali a spevnili chodníky od Krvavej studničky na Malom banskom okruhu a od lesnej cesty nad Rekreačnou lúkou smerom na Skalku.

- v júli, cez letné prázdniny sa konal výlet na Pony farmu - po starom "koniareň" - pod Suchým vrchom. Výlet pre deti zorganizovala naša členka p. Milka Snopková. Vychádzky sa zúčastnilo 10 detí s rodičmi. Prešli sme cez Diel až na Suchý vrch, kde sa deti povozili na koníkoch a vytešili so zvieratkami v mini ZOO, ktorá vyrastá pri novej reštaurácii na Suchom vrchu.

Prázdninový výlet - prestávka na Dieli

Text a foto: členovia OZ Malachovská dolina

Účastníci turistického pochodu na štarte v Malachove

Hokejbalový turnaj o putovný pohár starostu obce Malachov

Už druhý ročník turnaja sme odštartovali dňa 27. 5. 2017 v areáli školy. Turnaj je určený pre žiakov 1. stupňa ZŠ, nie je podmienkou, aby bolo dieťa z Malachova. Na turnaj sa prihlásilo až päť družstiev a to: Malachovskí barani, Malachovské tigry, HK Iskra Malachov, HKM Družstevník a NHL Draffáci. Rozhodcami boli R. Blaško, R. Kubiš a M. Plančár. Hralo sa formou každý s každým a keďže tento rok bolo o družstvo viac, turnaj bol podstatne dlhší. Medzi pauzami sa deti posilnili gulášom a sirupovou vodou. Všetci prítomní, ale aj súťažiaci napäto sledovali priebeh celého turnaja, veď ceny boli lákavé. Putovný pohár a medaila pre prvé tri družstvá a pre všetkých diplom. Celé podujatie moderoval F. Zlevský.

Víťazom 2. ročníka turnaja sa stalo družstvo NHL Draffáci, druhé miesto obsadilo družstvo HKM Družstevník a bronzové medaile získalo družstvo HK Iskra Malachov.

...výborný brankár...

Baby dotoho!

...pozri takto...

...pripravení bojovať...

...o lákavé ceny...

...vyhodnotenie...

Blahoželáme všetkým zúčastneným za športový výkon a dievčatám za odvahu postaviť sa pred zdatných chlapcov.
Športu zdar!

NEHRÁME LEN PRE SEBA

Tenisové ligy mužských štvorhier

V priebehu mesiacov apríl a máj 2017, sme úspešne odohrali 2. ročník tenisovej ligy mužských štvorhier. Vzhľadom na náročnosť termínov odohralo 16 hráčov počas týchto dvoch mesiacov až 44 zápasov. Play-off liga sa odohrala 27.5.2017, kde si všetci hráči a fanúšikovia prišli na svoje.

Na 3. mieste sa umiestnila dvojica :

Zátroch M./Bystriansky J.,

2. miesto obsadila dvojica :

Kozák J./Bojko S.,

a 1. miesto obsadili :

Georgiev J./Dorčík G.

Takže celá bedňa zostala doma.

Tenisové ligy zmiešaných štvorhier

Dňa 10.6.2017 sme pokračovali s našimi spoluhráčkami v rovnakom tempe a to siedmym ročníkom turnaja zmiešaných štvorhier. "Však nech sa aj tenistky predvedú", samozrejme nedali sa zahanbiť a zahrali pekný tenis aj pre fanúšikov.

3. miesto obsadila zmiešaná dvojica :

Kučerová S./Rozenberg M.

2. miesto obsadila dvojica :

Kučerová K./Bystriansky J.

Vo vyrovnanom finále napokon po tajbrejkovom výsledku sme spoznali najnovších víťazov turnaja :

Ferjenčíková P./Ferjenčík J.

Po tretíkrát sme sa v areáli Viliama Lustiga stretli 2.9.2017 na turnaji mužských štvorhier trošku na inom leveli. Navštívili nás aj fanúšikovia mimo našej obce, čo sa nám rátalo. Však sme zvyknutí hrať tenis pred akýmkoľvek počtom divákov a fanúšikov "Ďakujeme", atmosféra bola OK!

Na 3. mieste 7. ročníka sa umiestnila dvojica :

Dorčík G./Georgiev J.

Prehru zo základnej časti napokon vrátili **Bojko S./Zátroch M., Bálímtovi P./Bystrianskemu J.** a zvíťazili vo dvoch setoch, ako aj v celom turnaji.

Ďalej v tomto príspevku by som chcel za všetkých poďakovať. Sponzorom a spoluorganizátorom a to : Obecný úrad obce Malachov, TJ Malachov, FI Netlink - S. Bojko, Pohostinstvo Kaktus, Vináreň Venezia, St. firma M. Dobrota, Hostinec bystrický rubín, FI Sart-trofeje, Tenis. Mágovi Rikimu Danišovi, J. Georgievovi, M. Rozenbergovi, L. Bystrianskej, Petrovi a Paťovi Lokšovcom za trpezlivosť pri kotlíkovom gulášoch.

A čo znie na záver?

"My nehráme tenis len pre seba, ale aj pre Vás ktorí fandia" !

Text a fotografie : Ján Bystriansky

POZVÁNKA PRE RODIČOV

Srdečne pozývame všetkých záujemcov,
dobrovoľníkov z radov rodičov a priateľov školy,
medzi nás do Občianskeho združenia.

Členstvo nie je podmienkou, podmienkou je len ochota,
chuť niečo urobiť pre deti a dobrá nálada.

Deti prešli krajinou zázrakov

Dňa 3. 6. 2017 sa v Malachove konal Medzinárodný deň detí. 140 detí sa na štarte zaregistrovalo a prešlo rozprávkovým lešom. Tentokrát celý rozprávkový les bol v poňatí rozprávky Alicy v krajine zázrakov. Na stanovištiach sme mohli vidieť: Klobúčnika s bielym králikom, húsenicu, mačku, bielu kráľovnú, kartovú stráž, čas, srdcovú kráľovnú a Alicu. Najdlhší rad bol zrejme pri prísnej kartovej stráž, ktorá požadovala od detí povedať nejaký vtip, to žiaľ skoro nikto nevedel. Všetci účinkujúci boli výborní a zaujali nielen deti, ale aj dospelých.

Po rozprávke si deti trochu zašportovali hádzaním na cieľ, skákaním vo vreci, prekážkovým behom, na skákacom hrade a mohli si aj zaštrikať. Najťažšia disciplína bolo zrejme vyjsť po pohyblivom rebriku na vysokú borovicu a spustiť sa po lane. Ale detičky to úspešne zvládli. Na konci všetkých disciplín na deti čakal balíček a sladká odmena vo forme výborných palacinek. Novinkou na akcii bolo aj maľovanie na tvár, tak sme mohli vidieť

...hasiči nás osviežili...

...herci z rozprávkového lesa...

nás pozrieť aj koniky zo Suchého vrchu. Celým podujatím nás sprevádzali Mickey Mouse a Minnie Mouse.

Ďakujeme všetkým účinkujúcim v rozprávkovom lese, sponzorom za výrobu a distribúciu palacinek, za vynikajúcu zmrzlinu, všetkým na športových stanovištiach, ako aj pozvaným a to hasičom, kynológom, Červenému krížu, Farme na Suchom vrchu, všetkým, ktorí sa po-dieľali na celej úspešnej akcii a tiež Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a. s. Banská Bystrica za poskytnutie cisterny vody.

Ešte raz ĎAKUJEME!

**za OZ Malachovská škola
Zuzana Púpavová (text, foto)**

pobehovať Spidermana, princezné, psičkov atď.. Pre dospelých sme navarili tradičný guláš a v prístrešku si mohli aj opekať špekáčky. Deti zaujali aj hasiči, ktorí im ukázali celé hasičské auto a mohli si skúsiť aj hasiť s hadicou. Prvýkrát k nám prišli kynológovia, ktorí predviedli prácu s vycvičenými psami, Červený kríž nám predviedol prvú pomoc a prišli

...Nelka, Miška, Peťa...

Ďakujeme za fajn palacinky!

MDD na Dieli

...na svoje si prišli aj dospelí...

... o maskotov bol
veľký záujem...

...prišli aj koníky...

...bolo sa na čo pozerať, prišli
psovodi, hasiči a Červený kríž...

...prekážková dráha...

Generáli z rodu Veselovcov a Malachov

Každý rok si 29. augusta pripomínáme Slovenské národné povstanie domáceho odboja počas druhej svetovej vojny. Medzi osobnosti, ktoré stáli za formuláciou, prípravou a samotnou účasťou v SNP, môžeme nepochybne zaradiť aj troch bratov Mirka, Milana a Miloša Veselovcov. Tito dôstojníci československej a neskôr slovenskej armády zanechali nezmazateľnú stopu v živote slovenského národa. Docenenie ich činov a zásluh je v dnešnej dobe žiaľ len okrajové. Cieľom tohto príspevku nie je opísať ich životné osudy, ale archívnym skúmaním zmapovať rodovú prepojenosť s malachovskými nositeľmi priezviska Vesel. Už dávnejšie som sa zamýšľal nad niekajúcou spojitosťou s Veselovcami, ktorí písali dejiny Malachova. Cesta za poznaním rodovej a rodinnej histórie vedie zakaždým naprieč cirkevnými matrikami ako primárnym prameňom genealogického výskumu. Predstavme si teda výsledky tohto bádania, či sa moja hypotéza aj potvrdila.

Rodinu a priezvisko Veselovcov vari najviac preslávili traja muži, bratia, generáli, ktorých krstné mená sa začínajú na písmeno M. Dvojíčky

15.02.1835 v rodine želiara, rodičom Jánovi Veselovi a Anne, rod. Riečanovej. Matej až do zreých mládenecských rokov vyrastal najskôr v **Malachove** a neskôr v Radvani. Vo veku 21 rokov si založil vlastnú rodinu, keď sa v Radvani dňa 04.08.1856 zosobášil so Zuzanou Kubišovou z Kráľovej. Novomanželia sa po sobáši usadili v rodičovskom dome nevesty v Kráľovej č. 24, kde Matej Vesel žil až do svojej smrti. Nevesta Zuzana Kubišová dovŕšila len tesne pred sobášom 14 rokov, čo je aj na tú dobu naozaj neobvyklé. Dnes už len ťažko zistíme príčiny, prečo vstúpila do manželstva v takom mladom veku. V každom prípade to vysvetľuje skutočnosť, prečo sa manželom šesť rokov po sobáši nenarodilo žiadne dieťa. Až keď Zuzana dovŕšila 20 rokov porodila prvorodeného syna, ktorým bol už vyššie zmieňovaný Ján (nar. 1862), po ktorom prišiel na svet v roku 1866 syn Matej a napokon v roku 1869 dcéra Mária. Obe tieto deti však zomreli už v ranom veku. Manželov rozdelila predčasná smrť Mateja Vesela, ktorého v produktívnom veku 33 rokov (05.02.1869) skolila tuberkulóza. Je preto až neuveriteľné kam to ich

Generáli - Veselovci

Mirko Cyril a Milan Metod sa narodili 23.05.1903 vo Zvolene. Ako vojenský veliteľ boli spoluorganizátormi SNP a účastníkmi obsadenia budovy Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici. Mirko bol v roku 1947 vymenovaný do hodnosti brigádny generál, Milanovi bola hodnosť generálmajor udelená in memoriam až v roku 1994. Ich o šesť rokov mladší brat Miloš Andrej Eliáš (nar. 29.01.1909) sa rovnako ako oni rozhodol pre vojenskú kariéru. Do SNP sa zapojil ako veliteľ vojenskej posádky v Ružomberku. Po vojne bol z politických dôvodov predčasne prepustený z armády. V roku 1991 mu bola in memoriam udelená hodnosť generálmajor. Najstarší z bratov Veselovcov Ivan (nar. 05.12.1901) vyštudovaný právnik, pôsobil v súdnictve v Banskej Bystrici ako sudca a počas SNP ako generálny prokurátor a účastník ilegálneho protifašistického hnutia. Aj ostatní členovia tejto mnohopočetnej rodiny (celkovo ich bolo 12 súrodencov) boli zapojení do protifašistického odboja, a to sestry Zora, Kornélia, Mária s manželom Václavom Vaškom a Elena s manželom Ludvíkom Nábělkom. Zmysel pre vyššie ciele, povinnosť a oddanosť svojmu národu získali už ako deti v rodinnom prostredí.

Ich matka Kornélia rod. Barányová rodáčka zo Solčian (nar. 02.02.1866) bola kultúrnou a národnou pracovníčkou. Bola predsedníčkou spolku Živeny a Červeného kríža vo Zvolene. Hlavou rodiny a najmä vzorom pre svoje deti bol nepochybne ich otec Ján Vesel. Tento právnik a spoluzakladateľ slovenského peňažníctva sa narodil dňa 25.09.1862 v Kráľovej. Po absolvovaní základného a gymnaziálneho štúdia v Radvani a v Banskej Bystrici, pokračoval v štúdiu na lýceu v Banskej Štiavnici, ďalej na teologickej akadémii v Bratislave a napokon univerzitné štúdium završil na právnickej fakulte v Budapešti. Jeho pronárodné činy sa prejavili v pomoci a v angažovanosti v oblasti zvyšovania hospodárskej a životnej úrovne slovenského národa. Bol spoluzakladateľom a správcom Zvolenskej ľudovej banky, založenej v roku 1902. Po jej zlúčení s ďalšími peňažnými inštitúciami v roku 1921 bol vymenovaný za predsedu generálnej správy novovzniknutej Národnej banky so sídlom v Banskej Bystrici. V rokoch 1926-1931 pôsobil v Banskej Bystrici ako verejný notár, kde aj 22.03.1931 zomrel. Pochovaný je v spoločnom hrobe so svojimi synmi na banskobystrickom evanjelickom cintoríne. Ján Vesel patril v našom regióne nesporne medzi osobnosti svojej doby.

Jánov otec Matej Vesel pochádzal z **Malachova**, ktorý sa tu narodil

syn Ján (nar. 1862) z takýchto sociálnych pomerov ako polosirota, svojím cieľavedomým úsilím dotiahol.

Genealogickú líniu po meči, tejto vetvy rodu Veselovcov, reprezentuje ďalej do minulosti Ján Vesel, otec Mateja (nar. 1835). Ján sa narodil v utorok 28.01.1806 v Skubíne. S touto obcou sú aj ďalšie dejiny rodu úzko späté. Korene väčšiny nositeľov priezviska Vesel v širšom okolí siahajú práve do Skubína. Ján Vesel sa oženil v roku 1826 s Annou Riečanovou z Horných Pršian. Z daňových súpisov vieme, že už od roku 1832 pôsobila rodina v **Malachove** v dome č.21, kde sa im okrem Mateja narodili aj dcéry Anna (nar. 1833) a Mária (nar. 1837). Ján Vesel ako želiar vlastnil v **Malachove** dom najhoršej tretej kategórie a tiež poľnohospodársku pôdu v intraviláne o výmere menšej ako 1/8 poddanskej usadlosti.

Zo skúmania matrik sa vieme vierehodne posunúť ešte o ďalšie tri generácie ďalej. Ondrej Vesel narodený v roku 1774 je ďalším priamym predkom, ktorý sa v roku 1797 v evanjelickom kostole v Radvani zosobášil s Annou Haringovou. Anna ako rodáčka z **Malachova** zanecháva ďalšiu stopu spätosti tejto vetvy rodu k našej obci. Jej manžel Ondrej bol prvorodeným synom Ondrej Vesela a Márie Koreňovej, ktorá pochádzala z Kremníčky. Ich sobáš sa konal v Radvani v piatok 03.11.1769. Ondrej mal v čase sobáša 25 rokov, narodil sa v Skubíne dňa 20.08.1744, rodičom Jurajovi a Anne Veselovcom. Juraj bol podľa Tereziánskeho urbáru z roku 1770 poddaným Jána Radvanského, ktorý hospodáril na 1/4 sedliackej usadlosti, ku ktorej prináležal intravilán s možnosťou výsevu 1/2 bratislavskej merice, orná zem na 14 meric a lúky pre 5 koscov. Tento manželský pár je ostatnou zastávkou pri sledovaní tejto genealogickej línie veselovského rodu. Stručný genealogický pohľad, ktorý siahá až k začiatku 18. storočia a zahŕňa celkovo sedem generácií, nám priniesol zistenie, že starý otec a tiež praprastará mama takých významných osobností akými boli generáli Veselovci, boli rodákmi z **Malachova**.

Viac informácií a rodokmeňových tabuliek o členoch rodu Veselovcov siahajúcich až k začiatku 18. storočia, a ktorých potomkovia žijú aj dnes v Malachove sa dočítate na tomto internetovom odkaze: <http://www.malachovo.sk/news/rod-veselovcov/>

Tomáš Cimerman

Ako sa dostali morské koraly do Malachova...

Veľa ľudí si myslí, že koral je rastlina alebo kameň, čo ale nie je pravda. Koraly sú živočíchy, ktoré prebývajú na pobrežiach v teplých, čistých a pokojných moriach. Tieto malé morské tvory vyzerajú ako konáriky či rúrky, pričom každý z nich je samostatným organizmom.

Žijú a rastú pohromade v kolóniách, spojené vo zväzkoch a trsoch. Na rozdiel od iných živočíchov sa nepohybujú a sú trvalo pripevnené na pevnom povrchu morského dna. Niektoré koraly si vytvárajú tvrdú schránku z uhličitanu vápenatého, ktorý vylučujú na svoju ochranu. Po nahromadení veľkého množstva takýchto schránok sa formujú známe koralové

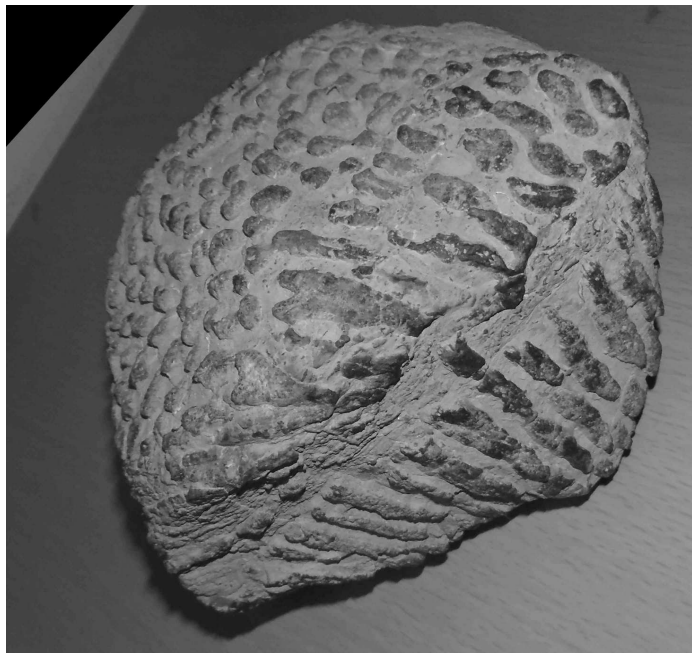
kontinentu Pangea, ktorý bol obmývaný prehistorickým oceánom Tethys. Budúce územie Slovenska sa nachádzalo kdesi v trópoch na pobreží Pangei a bolo zaplavené plytkým morom plným života. V mori sa po milióny rokov usádzali hrubé vrstvy vápencov a dolomitov, ktoré pochovali aj zvyšky odumretých živočíchov. Pangea sa neskôr rozpadla a oddelené

kontinenty začali postupne putovať až do svojich súčasných polôh. V mori usadené horniny sa vyzdvihli, čím sa vytvorili viaceré pohoria, medzi nimi aj tie slovenské. Podľa Stanislava Jeleňa z Univerzity Mateja Bela sa nájdený trs pravdepodobne odlomil z koralového útesu. Na dne mora, kde bol prekrytý vápnitým sedimentom prebehli pochody, ktoré umožnili jeho zachovanie až do dnešných čias. Neskoršie erózne procesy spôsobili odstránenie menej odolného vápnitého

Tatrách, a sú až do súčasnosti považované za jediný doklad existencie dinosaurov na území dnešného Slovenska. V tomto prípade išlo o suchozemskú fosíliu. Prevažná väčšina slovenských skamenelín je ale morského pôvodu. Mimochodom, okolie Malachova je pomerne bohaté aj na iné fosílie. Niektoré skameneliny si môžete prísť pozrieť aj na živo na konečnú autobusovú zastávku v Malachove. Keď sa lepšie prizriete na jeden z balvanov pri náučnej tabuli o miestnych horninách, konkrétne zlepenec (označený štítkom), uvidíte množstvo drobných niekoľko milimetrových - slovami mojich synov - "chrobáčikov". Sú to schránky tiež už vyhynutých Numulitov - dierkavcov, ktoré žili asi pred 50 miliónmi rokov na dne treťohorného mora. Numulity sú považované za najväčšie jednobunkové organizmy, aké kedy existovali na našej planéte.

Na záver by som sa rád poďakoval. Za koral s muzeálnou hodnotou vďačíme nálezcovi fosílie p. Jánovi Steinsdorferovi z Baníckej ulice a jeho rodine. Koral zatiaľ ostáva v Malachove a budeme veriť, že sa naskytne príležitosť vystaviť ho na domácej pôde spolu s ostatnými tunajšími prírodovednými zaujímavosťami. Za vyjadrenia a konzultácie k téme autor ďakuje geológom doc. RNDr. Ján Sotákovi, DrSc. z Ústavu vied o Zemi Slovenskej akadémie vied, doc. RNDr. Stanislavovi Jeleňovi, CSc. z Katedry geografie a geológie Univerzity Mateja Bela a paleontológovi Mgr. Csabovi Tóthovi, PhD. z Tihányovského kaštieľa v Radvani. Za rady ďakujem aj RNDr. Pavlovi Pitoňákovi, CSc. a ostatným mojim kolegom.

Text: Adam Lichý

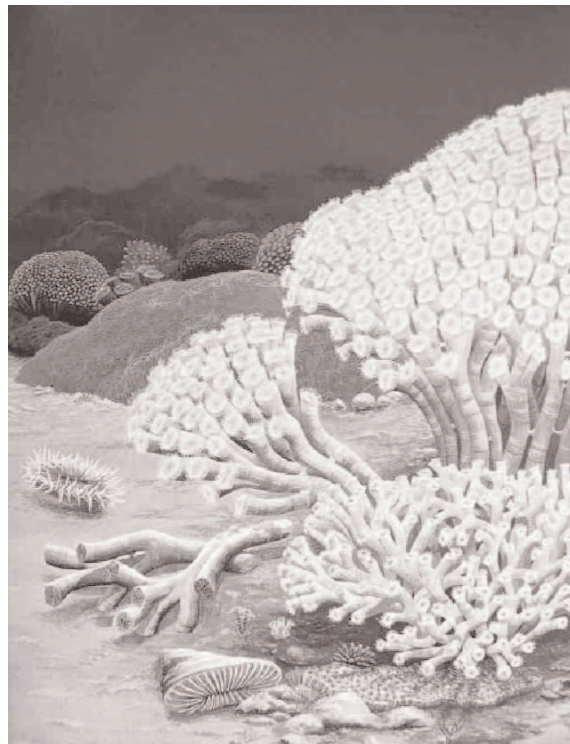
Skamenelý koral objavený v Malachove v r. 2017 (priemer cca 15 cm, foto: A. Lichý)

útesy.

Dnešné moderné koraly sú vzdialenými príbuznými tým, ktoré na Zemi žili pred miliónmi rokov. Niektoré koraly, ale aj iné živé organizmy, ktoré existovali v dávnych dobách sa zachovali až do súčasnosti v podobe skamenelín, alebo inak povedané fosílií. Sú to v podstate na kameň premenené zbytky tiel kedysi žijúcich organizmov. Za skameneliny sa považujú aj ich odtlačky alebo stopy.

Zvláštny kameň, ktorý zaujal nálezcov svojím tvarom a ktorý mi doniesli ukázať sa neskôr ukázal byť skamenelinou vyhynutého koralu, pravdepodobne druhu Retiophyllia. Jeden z dominantných staviteľov koralových útesov pochádza z obdobia druhohôr. Žil v období geológmi nazývanom Rét, čo bolo asi pred 200 miliónmi rokov. Fosília bola objavená v sedimentoch na úpätí vápencového kopca Diel nad Malachovom. Aby ste pochopili, ako sa koral dostal z tropického a morského prostredia na súš a do našich končín, musíte sa vrátiť v čase milióny rokov späť. Predstavte si, že v dobe, keď malachovský koral žil, boli všetky dnešné svetadiely spojené do jedného super-

rených z uhličitanu vápenatého. Ján Soták zo Slovenskej akadémie vied považuje nájdený rétsky koral za pekný zbierkový kúsok, ktorý by mal byť v nejakej múzejnej, univerzitnej či akademickej expozícii v Banskej Bystrici. Zároveň dodáva, že v okolí Banskej Bystrice to nie je až taká rarita, podobné sú podľa neho známe zo Sásavskej doliny, z doliny Driekyne a nie tak pekné sa nájdú údajne aj na Urpine. Život na území, z ktorého neskôr vznikla naša krajina bol v čase existencie objaveného koralu nesmierne bohatý a rôznorodý. Zaujímavosťou je, že presne z toho istého obdobia - z rétu - existuje jeden z najvzácnejších paleontologických nálezov na Slovensku. Ide o odtlačky nôh menšieho (asi 2,5 metrového) dvojnohého dravého prajaštera Coelurosaurichnus. Jeho stopy boli objavené v r. 1976 v Tichej doline vo Vysokých

Ilustrácia druhohorného koralu Retiophyllia (z publikácie Koraly sveta - J.E.N. Veron, 2000)

Urobíme Malachov krajším a lepším miestom

Ako jedno z najmladších občianskych združení Vám chceme predstaviť našu zložku SPOLOK PREHNANE AKTÍVNEJ MLÁDEŽE.

Táto zložka vznikla v roku 2015, na podnet skupiny mladých ľudí, s cieľom aktívne sa zapojiť do činnosti v obci. Hlavnou prioritou je zachovávať tradície našich predkov ale aj prispieť k zveľadovaniu obce rôznymi brigádami a organizovaním zábavných aktivít pre občanov.

Jednou z našich prvých aktivít bola súťaž vo varení Halušiek. Tento rok máme za sebou úspešne tretí ročník. V Malachove sa každoročne koná súťaž vo varení gulášu a preto sme sa rozhodli skúsiť niečo nové, netradičné. Prvý ročník bol úspešný, preto v tejto aktivite pokračujeme. Hlavnou podmienkou súťaže je použitie klasické suroviny a hádzanie halušiek z drevenej lopatky. Každým rokom sa snažíme zlepšovať nedostatky a prilákať čo najviac súťažiacich ale aj návštevníkov. Súčasťou tejto akcie je aj súťaž v jedení halušiek. Tohto ročným víťazom vo varení sa stali zienky zo združenia Červeného kríža.

Medzi ďalšie aktivity patrí zveľadovanie okolia našej obce. Každého pol roka organizujeme brigádu "Zem je v našich rukách", ktorej účelom je vyčistenie prírody od odpadkov v okolí Malachova. V tento deň sa vždy snažíme spojiť zábavu s niečím užitočným, avšak nás mrzí, že do tejto aktivity sa zapája rok čo rok menej a menej spoluobčanov ale odpadkov stále viac a

na Turíce. Tento deň nám už druhý rok spríjemnila spevácka skupina Skalky, ktorej sa chceme tiež týmto poďakovať.

Nechceme len zachovávať a obnovovať tradície ale aj spájať ľudí organizovaním vedomostných kvízov v zimných mesiacoch. V kvízoch dávame priestor zúčastniť sa rôznym vekovým kategóriám. Cieľom je zabaviť sa, otestovať svoje vedomosti ale aj dozvedieť sa niečo nové. Vedomostná

Členovia Spamy pripravení na čistenie okolia Malachova

súťaž spočíva v tom, že tri až päť členné tímy zbierajú počas celej sezóny body. Najúspešnejšie tímy sú na konci odmenené hodnotnými cenami. Boli by sme radi, keby sa tak ako doteraz, zúčastňovalo na kvízoch čo najväčšie množstvo ľudí.

Dúfame, že naše činnosti vzbudili vo Vás záujem a budeme radi ak sa ich aj naďalej budeme spoločne zúčastňovať v čo najväčšom počte, a tým urobíme našu obec Malachov krajším a lepším miestom.

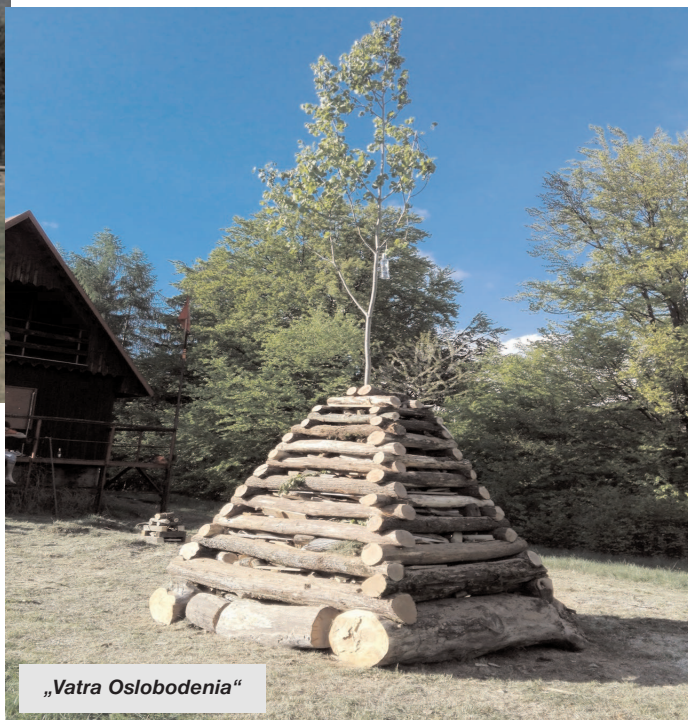
**Autor článku: SPAM o.z.
Foto: SPAM o.z.**

Chlapci v krojoch stavajú Máj

viac pribúda. Zároveň sa chceme poďakovať tým, ktorí nám boli pomocí. Tento rok sme sa zaslúžili o obnovenie "Vatry Oslobodenia". Vďaka pomoci našich členov a ďalších úžasných ľudí sa nám podarilo k tejto tradícii pridať aj prehliadku historických zbraní a uniforiem súčasťou čoho bola aj možnosť "vystreliť" si z expanzných zbraní, vďaka čomu sme zabavili nie len dospelých ale aj najmenších. Vďaka pozitívnej odozve sme sa rozhodli túto úspešnú akciu zopakovať aj na budúci rok pričom sa pokúsime priniesť opäť niečo nové. Chceli by sme sa poďakovať hlavne chlapcom v uniforiách, ktorí si na nás našli čas a aj týmto spôsobom nám spríjemnili tento výnimočný deň.

Ďalšou akciou, ktorou chceme zachovať tradície v Malachove je stavanie Mája. Máj stavajú naši chlapci v malachovských krojoch, tradične

„Vatra Oslobodenia“

Vyberáme z matriky

(stav k 22.9. 2017)

Celkový stav obyvateľstva v Malachove: 1125 obyvateľov, z toho 556 mužov a 559 žien.

Zoznam detí narodených do septembra 2017

Dominika Medvedová, nar. 10.5.2017, rodičia Martin Medveď a Ing. Katarína Medvedová

Emily Oravcová, nar. 7.6.2017, rodičia Martin Oravec a Mgr. Andrea Oravcová

Ester Ďuricová, nar. 13.6.2017, rodičia Marek Ďurica a Silvie Ďuricová

Rodičom blahoželáme!

JUBILANTI	dát.narodenia	vek	bydlisko
Teremová Zuzana	nar. 10.4.1932	85 r.	Ortútska 212
Hoda Stanislav	nar. 7.5.1937	80 r.	Ortútska 190
Bušovský Ján	nar. 1.6.1937	80 r.	Ortútska 99
Ing. Ján Cimerman	nar. 14.9.1937	80 r.	Ortútska 204
Oravcová Mária	nar. 10.5.1937	80 r.	Banická 77
Hodová Mária	nar. 4.6.1937	80 r.	Ortútska 190
Perončíková Vlasta	nar. 22.6.1937	80 r.	Banická 40

JUBILANTI	dát.narodenia	vek	bydlisko
Dobrota Ondrej	nar. 13.5.1942	75 r.	Ortútska 56
Krnáč Juraj	nar. 8.9.1942	75 r.	Ortútska 123
Dobrotová Anna	nar. 20.5.1942	75 r.	Ortútska 210
Ing. Bušovský Ján	nar. 1.6.1947	70 r.	Ortútska 97
Brieda Tibor	nar. 12.7.1947	70 r.	Ortútska 7
Šavolt Marian	nar. 12.7.1947	70 r.	Ortútska 162
Šramko Michal	nar. 16.8.1947	70 r.	Banická 88
Farárová Libuša	nar. 27.4.1947	70 r.	Ortútska 6
Štesková Kveta	nar. 28.5.1947	70 r.	Ortútska 218
Lichá Vlasta	nar. 7.6.1947	70 r.	Ortútska 220
Dzúriková Zdenka	nar. 17.6.1947	70 r.	Ortútska 10
Bosáková Mária	nar. 20.9.1947	70 r.	Ortútska 147

OPUSTILI NÁS	vek	dát. úmrtia	bydlisko
Pavel Murín	59 r.	25.4.2017	Ortútska cesta 183
Júlia Snopková	83 r.	6.5.2017	Ortútska cesta 66
Emília Snopková	88 r.	1.6.2017	Ortútska cesta 9
Ján Spevák	47 r.	17.7.2017	Ortútska cesta 189

Jedným z období, ktoré si vyžaduje pozornosť zo strany občanov na úseku ochrany pred požiarom je obdobie vykurovacej sezóny, kedy vzniká vyššia pravdepodobnosť vzniku požiaru v dôsledku nedostatočnej pozornosti pri údržbe palivových spotrebičov, vykurovacích telies, kontrole a čistení komínov. Kvalitná a odborná prevencia v objektoch osobného a súkromného vlastníctva znamená dôkladnú prípravu na nastávajúce zimné vykurovacie obdobie. V prípade, že sa budete riadiť nasledovnými zásadami, je vysoká pravdepodobnosť, že prežijete bezpečné obdobie vykurovacej sezóny.

10 hlavných zásad pri predchádzaní vzniku požiarov vo vykurovacom období:

1. Dbáť na správny výber druhu palivového spotrebiča a dodržať požiadavky jeho umiestnenia podľa charakteru priestoru, v ktorom má byť používaný (napr. garáže, autodielenie ...).
2. Dbáť na odborné pripojenie vykurovacieho telesa ku komínu, čo v zmysle zákona môže vykonávať iba osoba s odbornou spôsobilosťou.
3. Dbáť na dostatočný prívod spaľovaného vzduchu, pričom treba dodržať požiadavky a opatrenia uvedené v technickej a projektovej dokumentácii.
4. Dbáť na bezpečné odvádzanie spalín do priestoru komína, ktorý následne podlieha pravidelným kontrolám.
5. Dbáť na používanie predpísaného druhu a množstva paliva, na ktorý je spotrebič konštruovaný.
6. Dbáť o dodržiavanie predpísaných bezpečnostných vzdialeností od horľavých materiálov stanovených výrobcom, prípadne vyhláškou MV SR č. 401/207 Z.z. o technických podmienkach a požiadavkách na protipožiarnu bezpečnosť pri inštalácii a prevádzkovaní palivového spotrebiča, elektrotepelného spotrebiča a zariadenia ústredného vykurovania a pri výstavbe a používaní komína a dymovodu a o lehotách ich čistenia a vykonávania kontrol, aby nevznikol požiar vplyvom sálavého tepla.
7. Dbáť na používanie nehorľavých a izolačných podložiek v prípade spotrebičov na tuhé palivo, kde tieto podložky bránia vzniku požiaru od

Predchádzanie vzniku požiarov

v období vykurovacej sezóny.

Povinnosti občanov

padajúcich častí nezhoreného paliva,
8. Dbáť na dodržiavanie návodov na obsluhu a manipuláciu s jednotlivými spotrebičmi,
9. Dbáť na používanie predpísaných druhov paliva, určených výrobcom na správnu a bezpečnú funkciu spotrebiča pri dodržiavaní daných podmienok. Nevykonávať na spotrebičoch žiadne "domáce" úpravy a zásahy. Týmto svojvoľnými zásahmi by mohlo dôjsť k požiarom, výbuchu a iným nežiadúcim udalostiam,
10. Dbáť na pravidelné čistenie a kontroly komínov v lehotách:

"Ak sú na komínové teleso pripojené spotrebiče s celkovým tepelným výkonom do 50 kW, komín je potrebné čistiť raz za:

~ 4 mesiace - spotrebiče na tuhé alebo kvapalné palivo,

~ 6 mesiacov - spotrebiče na plynne palivá a ak ide o komín bez vložky,

~ 12 mesiacov - spotrebiče na plynne palivá a ak ide o komín s vložkou.

"Ak sú na komínové teleso pripojené spotrebiče s celkovým tepelným výkonom nad 50 kW, komín je potrebné čistiť raz za:

~ 2 mesiace - spotrebiče na tuhé palivá alebo spotrebiče na kvapalné palivá,

~ 6 mesiacov - spotrebiče na plynne palivá. Povinnosťou občanov je zabezpečovať pravidelné čistenie a kontrolu komínov. Na vykonávanie čistenia a kontroly komína musí mať ten, kto ich vykonáva vyhovujúce nástroje, prístroje a zariadenia.

Prehľad komínárov a revízných technikov je uvedený na webovej stránke Komory komínárov Slovenska www.kks-sr.sk.

Vypaľovať komín je možné len výnimočne. Túto činnosť vykonáva komínár alebo revízny technik s podporou najmenej jednej ďalšej osoby. Vypaľovanie komína sa oznamuje obci.

Potvrdenie o vykonaní čistenia a kontroly vyhotovuje ten, kto čistenie a kontrolu komína vykoná. Nedostatky, zistené pri čistení a kontrole komína alebo dymovodu, sa uvedú v potvrdení alebo zápisom do denníka čistenia a kontroly. Ak sú zistené nedostatky závažného charakteru z pohľadu protipožiarnej bezpečnosti, komín alebo dymovod sa až do odstránenia nedostatku nemôžu používať. Zistenie sa oznamuje obci alebo miestne príslušnému orgánu štátneho požiarného dozoru.

Zároveň Vás upozorňujeme na následky porušovania základných povinností pri inštalovaní a používaní palivových spotrebičov, dymovodov a komínových telies, kde v priestupkovom konaní môže okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru uložiť pokutu v zmysle zákona č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov až do výšky 331 eur.

"Čas, ktorý venujete preventívnym opatreniam stojí za spokojnejší spánok Vás a Vašich blízkych !!!"

Štatistika požiarovosti:

Ukazovateľ	Rok 2016				
	Počet požiarov	Priama škoda (€)	Uchránené hodnoty (€)	Usmrtené osoby	Zranené osoby
Požiare zapríčinené v dôsledku poruchy, nevyhovujúceho stavu vykurovacích telies, dymovodov a komínov v okrese Banská Bystrica	10	8 600	480 000	0	0
z toho:					
vyhorenie sadzí	8	2 600	250 000	0	0
iná porucha vykurovacích telies, dymovodov a komínov	2	6 000	230 000	0	0

*OZ Vidiečanky Malachov Vás srdečne pozývajú na
3. ročník súťaže*

MALACHOVSKÁ MAŠKRTA

1. OKTÓBRA 2017 (nedeľa)

Kultúrny dom MALACHOV

Kategórie: TORTA - KOLÁČ - SLANÉ PEČIVO

*Prihlásiť sa môžete najneskôr v deň súťaže 1. októbra 2017 do 12,00 hod.
Prihlásenie a info k akcii: 0948 938 777
FB Malachovská maškrtka 2017*

Od 11.00 - 12.00 hod. registrácia - prinesenie tort, koláčov, slaného do Kultúrneho domu v Malachove, registrácia súťažiacich
Od 12.00 - 12.30 hod. - hodnotenie odbornou porotou
Od 12.30 - 13.15 hod. - oficiálne otvorenie podujatia, ochutnávka, verejné hlasovanie
Od 12.30 - priebežne počas celého podujatia - cukrárske workshopy ponúkajúce výuku techník spojených so zdobením zákuskov a tort - potahovanie tort pre začiatočníkov, ukážka zdobenía ovocných a DRIP tort, zdobenie a maľovanie medovníkov, zdobenie koláčikov a mafín (môžu sa zapojiť deti)
Od 13.15 - 14.15 hod. - Prezentácia vlastnej tvorby MONIKY SISKOVEJ - známej cukrárky, majiteľky cukrárskej výroby Monikinetorty v Majcichove a zakladateľky Spolku cukrárov Slovenska (zdobenie torty)
14.30 - 15.00 hod. - vyhodnotenie výsledkov, žrebovanie tomboly
15.15 - 16.30 hod. - vystúpenie FS URPÍN

Vstupné 2 EURÁ
počas celého podujatia súťažiaci nepiata

POČAS CELEJ AKCIE - možnosť občerstvenia - káva, čaj, zákusky, džúsy

S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Malachovské noviny, roč. XI, č. 2/2017

Občasník vydáva: Obecny úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v Malachove, ISSN 1339D1798
Sídlo vydavateľa: Ortútska 145, 974 05 Malachov, IČO vydavateľa: IČO 00 620 891,
Registrovaný: Ministerstvom kultúry SR pod č. EV 4270/11, farebná verzia vo formáte pdf na www.malachov.sk,
Číslo redakčne pripravila: Bc. Jana Bušovská, e-mail: malachovnoviny@gmail.com, kontakt: 0911 25 11 09. Graf. úprava: BUBU cestovná kancelária, s.r.o. Tlač: DALIBB, s.r.o., Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!